

SURİYELİLERE VATANDAŞLIK VERİLMESİ MESELESİ

Prof. Dr. Vahit DOĞAN*

Son dönemlerde, başta Cumhurbaşkanı olmak üzere, siyasi iktidar mensuplarınca gündeme getirilen Suriyelilerin Türk vatandaşlığına alınması hususunun, hukukî ve siyasî boyutları ile ele alınmasında fayda vardır.

Vatandaşlık, doğumla aslen ve doğumdan sonra yetkili makam kararı ile kazanılabilir. Suriyeliler özelinde, Türkiye’de bulunan yabancıların Türk vatandaşlığına alınması, ancak yetkili makam kararı ile mümkün olabilir. Zira Türk hukukuna göre, Türkiye’de doğmuş olmak, tek başına Türk vatandaşlığının kazanılması için yeterli değildir. Türkiye’de doğan kişilerin Türk vatandaşlığını kazanabilmeleri için, yabancı ana ve babasından dolayı doğumla herhangi bir ülkenin vatandaşlığını kazanamamış olmaları gereklidir (TVK m.8). Kanunda yer alan bu hükümden hareket edildiğinde, Türkiye’ye gelen Suriyelilerin Türkiye’de doğmuş olan çocukları, doğum yeri esasından hareketle Türk vatandaşlığını kazanamayacaklardır. Kamuoyuna yansıyan ve fakat kesinliği teyide muhtaç bir kısım bilgilere göre, Suriye vatandaşlarının Türkiye’de yaklaşık 400.000 (dört yüz bin)¹ doğum yaptıkları ifade edilmektedir. Türkiye’de doğmuş olan bu çocuklar, ana veya babalarından Suriye vatandaşlığını kazanmış olduklarından, Türkiye’de doğmuş olmaları sebebi ile Türk vatandaşlığını kazanamamışlardır.

* Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

Açıklanan sebeplerle, çalışmamızda, Türk vatandaşlığının sonradan kazanılması hâllerinin ele alınmasında fayda vardır. Özellikle, 28.07.2016 tarih ve 6735 sayılı Kanunla Türk Vatandaşlık Kanununun 12'nci maddesine yapılan ek ve buna bağlı olarak Yönetmelikte yapılan düzenlemenin ele alınmasında gerekli görülmektedir.

I. YETKİLİ MAKAM KARARI İLE TÜRK VATANDAŞLIĞININ KAZANILMASI

Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılması, 5901 sayılı TVK m. 9 vd.'da kapsamlı olarak düzenlenmiştir.²

Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılmasından maksat, kişinin daha önceden vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir devletin vatandaşlığına, kanunlarda öngörülen şartları yerine getirmesi ve talepte bulunmasıyla, yetkili makam kararı ile alınmasıdır. Yetkili makam kararı ile vatandaşlığın kazanılmasında, kişinin vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir devletle çok sıkı maddi ve/veya manevi bağlantısı bulunması vatandaşlığa alınma nedeni olarak kabul edilmektedir. Sıkı irtibat ve kişinin vatandaşlığı kazanma arzusunu yetkili makamlara bildirmesi ve yetkili makamların bu doğrultuda karar vermeleri neticesinde kişi, daha önceden vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir devletin vatandaşlığına alınmaktadır. Burada önemli olan kişi ile vatandaşlığına geçmek istediği ülke arasındaki sıkı irtibat ve kişinin vatandaşlık kazanma yönündeki iradesidir. Hangi hâllerde kişi ile ülke arasında sıkı irtibat ya da ülke ile uyum ya da bütünleşmenin olduğunu her ülke kendi bakış açısına göre tespit etmektedir.

Vatandaşlık, doğumla aslen ve doğumdan sonra yetkili makam kararı ile kazanılabilir. Suriyeliler özelinde, Türkiye'de bulunan yabancıların Türk vatandaşlığına alınması, ancak yetkili makam kararı ile mümkün olabilir.

Günümüz karşılaştırmalı hukukunda olduğu gibi Türk hukukunda da, yetkili makam kararı ile vatandaşlığın kazanılmasında üç önemli unsurun nazara alındığını söyleyebiliriz. Bunlar:

- *Sıkı irtibat, uyum, bütünleşme ya da entegrasyon,*
- *Kişinin iradesi,*
- *Yetkili makamın kararı.*

Mevzuatta aranan şartları yerine getiren kişiyi yetkili makamlar vatandaşlığa almak zorunda değildir. Pozitif düzenlemelerde, genellikle yetkili makamlara takdir yetkisi verildiği görülmektedir.

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununda (TVK) yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin düzenlemede, aranan şartları şahsında taşıyan kişinin vatandaşlığa alınıp alınmaması hususunda, yetkili makama takdir yetkisi tanınmıştır. Ancak idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu da açık tutulmuştur (AY. m. 125). İki düzenleme birlikte değerlendirildiğinde, yetkili makam kararına binaen Türk vatandaşlığının kazanılması ne tam anlamı ile bir hak ne de tam anlamı ile bir lütuf olarak kabul edilebilir. Kanunda yer alan hükme göre, “*Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen bir yabancı, bu Kanunda belirtilen şartları taşıması hâlinde yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığını kazanabilir. Ancak, aranan şartları taşımak vatandaşlığın kazanılmasında kişiye mutlak bir hak sağlamaz.*” (m.10).

Bize göre, vatandaşlığa alınma şartları kanunda düzenlenmiş olduğu için Bakanlar Kurulu ek şartlar ihdas edemeyeceği gibi, kanunda sayılan şartları taşımayan kişiyi vatandaşlığa da alamaz. Kanunda yer alan “kazanabilir” kavramı, yetkili makama tanınmış olan takdir yetkisini tespit etmiştir. Yetkili makam, kanunda öngörülen şartları taşıyan kişileri, vatandaşlığa alıp almamak hususunda takdir yetkisini kullanırken, gerekçesini de göstermek zorundadır. Ancak hiçbir hâlde, kanunda olmayan bir şarta dayanarak kişinin talebini kabul edemeyeceği gibi reddedemez de. Aksinin kabulü, Anayasa’nın 66’ncı maddesinde ifadesini bulan, “*Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hallerde kaybedilir*” şeklinde ifadesini bulan kanunilik ilkesinin ihlâl edilmesi demek olur.

Yetkili makam kararı ile bir yabancıнын Türk vatandaşlığını kazanabilmesi için, her şeyden önce, kişinin Türk vatandaşlığını kazanma yönünde iradesinin bulunması gereklidir. Başka bir ifade ile yabancı kişi, kanunda aranan tüm şartları şahsında gerçekleştirmiş olsa da, talepte bulunmamış ise, kişiyi Türk vatandaşlığına almak mümkün değildir. Elbette, yetkili makam olan İçişleri Bakanlığı ve/veya Bakanlar Kurulu’nun, talepte bulunan kişiyi Türk vatandaşlığına alma hususunda takdir yetkisi bulunmaktadır.

Yetkili makam kararı ile vatandaşlığa alınma, talepte bulunan kişinin Türkiye ile ilgi ve bağlılığının yoğunluğu dikkate alınarak bir ayrıma tâbi tutulmuştur. Buna göre; Genel Olarak Vatandaşlığa Alınma (m.11), Türk Vatandaşlığının Kazanılmasında İstisnaî Hâller (m.12), Türk Vatandaşlığının İkamet Şartı Aranmaksızın Yeniden Kazanılması (m.13), Türk Vatandaşlığının İkamet Şartına Bağlı Olarak Yeniden Kazanılması (m.14), Türk Vatandaşlığının Evlenme Yoluyla Kazanılması (m.16) ve Türk Vatandaşlığının Evlat Edinilme ile Kazanılması (m.17).

Gündemdeki konu bakımından önemli olan, Genel Olarak Vatandaşlığa

Alınma ve Türk Vatandaşlığının Kazanılmasında İstisnaî hâller ele alınmaya çalışılacaktır. Genel olarak vatandaşlığa alınma yetkili makam kararı ile vatandaşlığa alınmanın normal yoludur.³ Yabancıların vatandaşlığa alınmaları için mevzuatta aranan şartlar, kişinin ülke ile sıkı irtibatı, uyum ya da entegre olmasının tespitine yöneliktir. Kişinin sahip olduğu özellik, aranan şartların daha hafif veya ağır olması sonucunu doğuracaktır. Vatandaşlık kazanmak isteyen kişi, ek bir özelliğe sahip değilse, o kişi hakkında genel olarak vatandaşlığa alınma hükümleri uygulanacak ve gerekli şartlar ona göre tespit edilecektir. Ülke ile sıkı irtibat, uyum veya entegrasyon bakımından ek bir kısım özelliği olan kişiler için aranacak şartlar daha hafif olacaktır. Elbette, bir yabancı Türk vatandaşı ile evlenirse veya bir Türk vatandaşı tarafından evlat edinilir ise, bu özel durumu nazara alınarak ilgili hükümlerden istifade ile Türk vatandaşlığı kazanılabilecektir.⁴

Suriyeliler özelinde, genel olarak vatandaşlığa alınma ve vatandaşlığa alınmada istisnaî hâller diğer vatandaşlık kazanma hâllerine göre önem arz etmektedir.

A) GENEL OLARAK VATANDAŞLIĞA ALINMA

5901 sayılı TVK'nın sistematığına bakıldığında, 10 vd. maddelerinde genel olarak vatandaşlığa alınma müessesesi düzenlenmiştir.

TVK m. 11'de, Türkiye ile entegrasyon bağlamında, bu maddede aranan şartlardan başka herhangi bir özelliği olmayan kişiler bakımından uygulanacaktır.

Kanunda genel olarak vatandaşlığa alınmanın şartları yedi bent hâlinde sayılmıştır. Kanunda sayılan bu şartları taşıyan kişinin isteği ve yetkili makamın kararı ile kişi Türk vatandaşlığını kazanacaktır. Başka bir deyişle yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığını kazanabilmesi için;

- Kişinin İradesi,
 - Kanunda Aranan Şartların Gerçekleşmesi,
 - Yetkili Makamın Kararı
- olmak üzere üç temel şart gereklidir.

TVK'da yetkili makam kararı ile genel olarak Türk vatandaşlığının kazanılabilmesinin şartları sekizi asli biri takdire bağlı olmak üzere dokuz şart olarak düzenlenmiştir.

1. Ehliyet Şartı

Vatandaşlığa alınmak isteyen kişi, "*Kendi millî kanununa, vatansız ise Türk kanunlarına göre ergin ve ayırt etme gücüne sahip*" olmalıdır (TVK m. 11/1-a; TVKUY m.15/1-a).⁵

2. İkamet Şartı

Kişinin vatandaşlığına alınmak için müracaat ettiği ülke ile uyum sağlamış olup olmadığının tespitinde en önemli unsurlardan birisi, ikametinin o ülkede olmasıdır. Bir ülkede uzun zamandan beri ikamet eden kişilerin, o ülke ile uyum sağladığı ve vatandaşlığa alınması hâlinde, uyum probleminin yaşanmayacağı kabul edilmektedir. Kişinin hangi sürede ülke ile uyum sağlayabileceği hususunda farklı düzenlemeler bulunmaktadır.⁶Türk hukukunda, vatandaşlığa alınmak isteyen kişinin “Başvuru tarihinden geriye doğru Türkiye’de kesintisiz beş yıl” ikamet etmesi, ülke ile uyum sağlaması ya da bütünleşmesi bakımından yeterli görülmüştür (m. 11/1-b). Yabancıların Türkiye’de ikameti, Medenî Kanundan farklı olarak⁷ TVK’da özel olarak düzenlenmiştir. Bu hükme göre, “Bir yabancı için ikamet Türk kanunlarına uygun olarak Türkiye’de oturmaktır.”(m.15).

Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılmasından maksat, kişinin daha önceden vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir devletin vatandaşlığına, kanunlarda öngörülen şartları yerine getirmesi ve talepte bulunmasıyla, yetkili makam kararı ile alınmasıdır.

Bu hükümde bahis konusu olan “kanunlar” Pasaport Kanunu (Pask) ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun (YUKK) ilgili hükümleridir.

Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığına alınmak için talepte bulunan kişinin, Türkiye’deki ikameti, kural olarak kesintisiz olmalıdır. İkamet sürelerinin nasıl hesaplanacağı Kanunda açıkça tespit edilmiştir. Buna göre, “Türk vatandaşlığını kazanma talebinde bulunan bir yabancı başvuru için aranan ikamet süresi içinde toplam altı ayı geçmemek üzere Türkiye dışında bulunabilir. Türkiye dışında geçirilen süreler bu Kanunda

öngörülen ikamet süreleri içinde değerlendirilir.” (m.15). Yönetmelikte ise, “Türkiye’de yerleşme niyetini göstermeyen; sığınma veya iltica başvuru sahibi, sığınmacı, öğrenim, turistik, öğrenim gören çocuğuna refakat, tedavi gibi amaçlarla ikamete bağlandığı anlaşılan” (TVKUY m.16) kişilerin başvurularının kabul olmayacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yerleşme Niyeti

Vatandaşlığa alınmak isteyen kişi “Türkiye’de yerleşmeye karar verdiğini davranışları ile teyit” etmelidir (TVK m.11/1-c). Bu şart kişinin Türk toplumunun hayat tarzını benimsediğini, toplum ile uyum sağladığını ya da topluma entegre olduğunu ve bu hayat tarzına katılmak istediğini tespit

edebilmek amacı ile aranmaktadır. Yönetmelikte, “Türkiye’de taşınmaz mal edinmek, iş kurmak, yatırım yapmak, ticaret ve iş merkezini Türkiye’ye nakletmek, çalışma iznine tabi olarak bir iş yerinde çalışmak ve benzeri davranışlarla teyit etmiş olmak veya Türk vatandaşı ile evlenmek, ailece müracaat etmek, daha önce Türk vatandaşlığını kazanmış olan ana, baba, kardeş ya da çocuk sahibi olmak veya eğitimi Türkiye’de tamamlamak” (m.15/1-c) yerleşme niyetinin tespitine matuf karineler olarak kabul edilmiştir.

4. Sağlıklı Olmak

Vatandaşlığa alınacak kişinin “Genel sağlık bakımından tehlike teşkil eden hastalığı bulunmamalıdır.” (m.11/1-ç).

5. İyi Ahlâk Sahibi Olmak

Vatandaşlığa alınacak kişi “İyi ahlâk sahibi olmalıdır.” (m.11/1-d). Kişinin, Türk toplumunun ahlâk anlayışına göre iyi ahlâk sahibi olması gereklidir. Bu niteliğin tespitinde toplumun örf ve âdetleri dikkate alınacaktır. İçinde yaşayacağı Türk milletine ve hayatını idame ettireceği bölgeye zarar verecek, hırsızlık, kaçakçılık, sahtekârlık ve dolandırıcılık gibi toplumun hoş karşılamadığı suç ve hareketleri alışkanlık veya meslek hâline getirmiş bulunmaması, sanat ve mesleği ile kendisine, ailesine ve bulunduğu topluma faydalı bir unsur olarak çalışan kişi olduğu yönünde çevresinde kanaat oluşturmuş olmalıdır.

6. Türkçe Konuşabilmek

Vatandaşlığa alınacak kişi “Yeterince Türkçe konuşabilmelidir.” (m.11/1-e). Birçok ülkenin vatandaşlık mevzuatında dil şartı kabul edilmektedir. Çünkü kişinin vatandaşlığına geçmek istediği ülkenin dilini konuşuyor olması, o toplum ile uyum sağlayacağına karine teşkil edecek önemli bir emare olarak kabul edilmektedir. Dil bilgisinin derecesi ne olmalıdır? Kişinin güncel ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar dil bilgisine sahip olması yeterli görülmektedir. Başka bir anlatımla, en az meramını anlatacak kadar konuşabilmeli ve söyleneni anlayabilmeli, toplumsal hayata uyum sağlayabilmelidir.

7. Geçimini Temin Edebilecek Gelir veya Meslek Sahibi Olmak

Vatandaşlığa alınacak kişi; “Türkiye’de kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin geçimini sağlayacak gelire veya mesleğe sahip” olmalıdır (m.11/1-f; TVKUY m.15/1-f). Vatandaşlığa alınacak kişinin, kimlerin geçimi ile mükellef olduğu, başka bir ifade ile kimlere karşı nafaka yükümlüsü

olduğu Türk hukukuna göre tespit edilecektir. Çünkü kişi şayet Türk vatandaşlığını kazanır ise, nafaka yükümlülüğü de Türk hukukuna (TMK) göre tespit edilecektir. Bu nedenle kişinin kendisinin ve nafaka ile yükümlü olduğu kişilerin geçimini meşru yollardan temin edecek bir gelir veya böyle bir gelir getirecek meslek sahibi olması aranmıştır.

8. Millî Güvenlik ve Kamu Düzeni Bakımından Engel Teşkil Edecek Bir Hâli Bulunmamak

Millî güvenlik ve kamu düzeni gerekçesi yetkili makam kararı ile vatandaşlığa alınmada idareye içeriği tam olarak belli olmayan çok geniş takdir yetkisi vermektedir. Kanunun gerekçesinde “Bu şartın konulması ile millî güvenlik bakımından tehlike teşkil eden ve millî menfaatler ve ülke bütünlüğü aleyhine faaliyet gösterenlerle bu faaliyetleri destekleyenlerin, bu gibi kişi veya kuruluşlarla ilişki içerisinde bulunanların ve herhangi bir isyan, sabotaj, casusluk, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı, evrakta sahtecilik gibi kamu düzenini bozan faaliyetlerde bulunanların Türk vatandaşlığını kazanmaları”nın engelleneceği ifade edilmiştir.

Güvenlik birimlerince yapılacak soruşturma sonuçları somut verilere dayanmalı, soyut salt isnada dayalı fiiller sebebi ile kişinin talebi reddedilmemelidir. Kişinin yerleşim yeri güvenlik birimlerince soruşturma, Millî İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğünce yapılacak arşiv araştırması ve güvenlik soruşturması sonucunda millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâlinin bulunup bulunmadığı tespit edilmelidir. Durumları uygun görülenler, Türk vatandaşlığına alınabilme şartlarından birisini yerine getirmiş kabul edileceklerdir (TVKUY m.72). Yapılacak araştırmanın sıhhati açısından, araştırma sonuçları açık olmalıdır. Yönetmelikte, soruşturma sonuçları somutlaştırılmıştır. Buna göre, “İlgili kurumlarca yapılan araştırma sonucunda Anayasa ile kurulu devlet düzenini yıkma yolunda faaliyette bulunduğu, bu faaliyetlerde bulunanlarla işbirliği yaptığı veya bunları maddi olarak desteklediği, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı yurt içinde veya dışında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarla ilgili faaliyetlerde bulunduğu, isyan, casusluk ve vatana ihanet suçlarına katıldığı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler ile takrirli suçlar hariç olmak üzere ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar”ın Türk vatandaşlığını kazanamayacağı kabul edilmiştir (m.72/5).

9. Takdire Bağlı Şart-Önceki Vatandaşlığından Ayrılma

Kanun koyucu, genel olarak Türk vatandaşlığının kazanılabilmesi için gerekli şartları tespit ettikten sonra, Bakanlar Kurulu'nun takdirine bağlı bir şart daha öngörmüştür; önceki vatandaşlığından ayrılma (TVK m.11/2; TVKUY m.15/2). Ancak kanun koyucu, Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen her yabancından önceki vatandaşlığını terk etmesini istememektedir. Gerekli görülen hâllerde, Bakanlar Kurulu'nun tespit edeceği ülke vatandaşlarından önceki vatandaşlıklarından ayrılmaları talep edilebilecektir. Kanun, Bakanlar Kurulu'na takdir yetkisi vermiştir.

Genel olarak Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen yabancıların şahıslarında gerçekleştirmeleri gereken şartlar yukarıdaki şekilde tespit edilmiştir. TVK m.11'de tespit edilen şartlar gerçekleşmeden idarenin bir yabancıyı genel olarak vatandaşlığa alınma hükümleri çerçevesinde Türk vatandaşlığına alması MEVZU HUKUK AÇISINDAN mümkün değildir. Ancak kanunda aranan şartları şahsında gerçekleştiren kişinin Türk vatandaşlığına alınması da mutlak değildir. İdare, kanunun verdiği takdir yetkisinin sınırları içinde kalmak şartıyla yabancıyı Türk vatandaşlığına almayabilecektir. Ancak Anayasanın 66'ncı maddesinde tespit edilmiş olan kanunilik ilkesi çerçevesinde, bir yabancıyı Türk vatandaşlığına alınabilmesi için kanunda öngörülen şartlara ilave herhangi bir şart aranması mümkün değildir.

B. İSTISNAİ YOLLA VATANDAŞLIĞA ALINMA

Belirli vasıfları haiz kimseleri kolay yoldan Türk vatandaşlığına almak için, istisnaî vatandaşlığa alınma müessesesi kabul edilmiştir. İstisnaî yoldan vatandaşlığa alınması uygun görülen kişilerin ülke ile ilgi ve bağlılığı, genel olarak vatandaşlığa alınmaya göre daha yoğundur. Bu nedenle kanun koyucu, bu gibiler için, genel olarak vatandaşlığa alınmaya göre daha müsait şartlar kabul etmiştir. Kanun koyucu, hangi hâllerde istisnaî olarak vatandaşlığa alınmayı gerektirecek derecede ilgi ve bağlılığın olduğunu açık olarak tespit etmiştir.⁸

İstisnaî yolla vatandaşlığa alınma ya da kanunda kullanılan ifadeye göre, Türk vatandaşlığının kazanılmasında istisnaî hâllerde, genel olarak vatandaşlığa alınmada olduğu gibi, ilgilinin isteği ve yetkili makamın (Bakanlar Kurulu) kararı gereklidir. Ancak, istisnaî vatandaşlığa alınmada, İçişleri Bakanlığının teklifi de gereklidir. Yetkili makam olan Bakanlar Kurulu, İçişleri Bakanlığının teklifi ile bağlı olmayıp, kişiyi vatandaşlığa alıp almamak hususunda takdir yetkisine sahiptir.

Kanun, istisnaî vatandaşlığa alınacak kişilerde herhangi bir şart öngörmemiştir. Ancak görünürde "*Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından en-*

gel teşkil edecek bir hâli bulunmamak” şartı aranmasına rağmen bu şartın yerine gelip gelmediğini tespit yetkisi idareye verildiğine göre, istisnaî yolla vatandaşlığa alınacak kişi grupları bakımından herhangi bir şart aranmamaktadır denilmesi yanlış olmayacaktır (TVK m.12/1).

Mevcut düzenlemeye göre, istisnaî yoldan Türk vatandaşlığının kazanılabilmesi için gerekli şartlar;

- Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hâli bulunmamak,

- Kanunda tespit edilmiş kişi gruplarından birisine dâhil olmak,
- İçişleri Bakanlığının teklifte bulunması
- Bakanlar Kurulu Kararı

Kanunda, istisnaî yolla vatandaşlığa alınacak kişilerde aranan şartlar içinde kişinin reşit olması aranmamıştır. Kişinin reşit olması gerekli mi sorusu hakkında iki farklı yaklaşım söz konusu. Bir görüşe göre, kanunda istisnaî yolla vatandaşlığa alınacak kişilerin reşit ve mümeyyiz (ergin ve ayırt etme gücüne sahip) olması aranmalıdır.⁹ Diğer görüşe göre ise, kanunda müracaat edecek kişilerin reşit ve mümeyyiz (ergin ve ayırt etme gücüne sahip) olma şartına yer vermemekle, bu gibiler bakımından vatandaşlığa alınmak için başvurabilme ihtimalini açıkta bırakmıştır.¹⁰ Bize göre, kanunda vatandaşlığa alınmada istisnaî hâllerden yararlanarak Türk vatandaşlığına alınmak için müracaat edecek kişilerde aranan şartlarda, reşit ve mümeyyiz olma şartının aranmamış olması bir eksikliktir. Vatandaşlığa alınma talepleri şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğundan, bizzat kişi tarafından kullanılabilir. Bu sebeple, sınırlı ehliyetsizlerin ve tam ehliyetsizlerin, ister genel olarak, ister vatandaşlığa alınmada istisnaî hâller kapsamında, bizzat vatandaşlığa alınma müracaatında bulunamayacakları kabul edilmelidir.

Kanun koyucu, istisnaî olarak vatandaşlığa alınacak kişileri üç grup hâlinde tespit etmiştir. Gruplar oluşturulurken, Türkiye ile ilgi ve bağlılığın şekli ve yoğunluğu dikkate alınmıştır. Bu gruplar;

1) “Türkiye’ye sanayi tesisleri getiren veya bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal, sportif, kültürel, sanatsal alanlarda olağanüstü hizmeti geçen ya da geçeceği düşünülen ve ilgili bakanlıklarca haklarında gerekçeli teklifte bulunulan kişiler” (TVK m.12/1-a). Bu hükmün kabulünde ülkeye hizmet ön plana çıkmaktadır.

2) 4.4.2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi uyarınca ikamet izni alanlar ile Turkuaz Kart sahibi yabancılar ve bunların yabancı eşi, kendisinin ve eşinin ergin olmayan veya bağımlı yabancı çocuğu.

6735 sayılı Kanunla TVK'da yapılan değişiklikle kabul edilen bu düzenleme, Türkiye'de belli oranda yatırım yapan yabancıların istisnai yoldan Türk vatandaşlığına alınmalarını hükme bağlamaktadır. Yönetmelikte¹¹, yatırım ile ilgili kapsamlı düzenlemeye yer verilmiştir.

"a) En az 2.000.000 Amerikan Doları tutarında sabit sermaye yatırımı gerçekleştirdiği Ekonomi Bakanlığınca tespit edilen,

b) En az 1.000.000 Amerikan Doları tutarında taşınmazı tapu kayıtlarına üç yıl satılmaması şerhi koyulmak şartıyla satın aldığı Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tespit edilen,

c) En az 100 kişilik istihdam oluşturduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca tespit edilen,

ç) En az 3.000.000 Amerikan Doları tutarında mevduatı üç yıl tutma şartıyla Türkiye'de faaliyet gösteren bankalara yatırdığı Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca tespit edilen,

d) En az 3.000.000 Amerikan Doları tutarında Devlet borçlanma araçlarını üç yıl tutmak şartıyla satın aldığı Hazine Müsteşarlığınca tespit edilen." (m.20/2).

3) "Vatandaşlığa alınması zarurî görülenler" (TVK m.12/1-b). Bu fıkra da Türk vatandaşlığına alınması siyasî, idarî veya herhangi bir sebeple zorunlu olan kişilerin istisnaî yoldan Türk vatandaşlığına alınacakları kabul edilmektedir. Fıkranın uygulanması bakımından zaruret hâlinin tespitinde yetki, teklifte bulunacak olan İçişleri Bakanlığı ve karar makamı olan Bakanlar Kurulu'ndadır. Hüküm bu hâliyle, vatandaşlık hukuku alanında kabul edilen "kanunilik ilkesi"ne aykırı olduğu gibi, idarenin eylem ve işlemlerine karşı yargı denetimini de oldukça güçleştirecektir.

4) "Göçmen olarak kabul edilen kişiler" (TVK m.12/1-c). Türk hukukunda göç 5543 sayılı İskân Kanununda düzenlenmiştir. Kanununda yapılan tanıma göre göçmen, *"Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu hâlde Türkiye'ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunanlardır."* (İskanK m.3/d).

II. SURIYELİLERİN TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANILABİLMESİ

Suriyeliler özelinde, Türk vatandaşlığının kazanılmasının incelenebilmesi için, öncelikle, bunların hangi statüde Türkiye'de bulduklarının tespit edilmesi gereklidir.

A) SURIYE'DEN GELENLERİN HUKUKİ STATÜSÜ

Bilindiği gibi, Türkiye 2011 yılından beri Suriye ile ilgili olarak "açık kapı" politikası uygulamaktadır. Uygulanan politika sebebi ile 2011 yılından 2015 yılında "Türkiye Göç Raporu" nun hazırlandığı dönemine kadar, 1.174.190'ının kadın, 1.329.359'unun erkek olmak üzere toplamda

2.503.549 Suriyelinin Türkiye’de buldukları tespit edilmiştir.¹² Ancak kendilerini Suriyeli olarak nitelendirerek Türkiye’ye giriş yapan kişiler arasında, Suriyeli olmayanların sayısının da azımsanamayacak oranda olduğu tahmin edilmektedir.

Suriyeliler özelinde Türkiye’de bulunan Avrupa dışından gelen yabancıların Türkiye’deki hukukî statülerinin tespitinde iki farklı Kanunun ele alınması gereklidir. Bunlar, 19.09.2006 tarih ve 5543 sayılı İskân Kanunu ve 04.04.2013 tarih ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunudur.

1. İskân Kanunu Bağlamında Değerlendirme

İskân Kanununun tanımlar başlıklı maddesinde göçmen kavramı kapsamlı olarak tanımlanmıştır. Buna göre göçmen; *“Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu hâlde Türkiye’ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunanlardır.”* (m.3/d). Kanun koyucu genel olarak göçmen kavramını tanımladıktan sonra, serbest göçmen, iskânlı göçmen, münferit göçmen ve toplu göçmen kavramlarını da tanımlamıştır.

Serbest göçmen; *Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu hâlde Türkiye’ye gelip, Devlet eliyle iskân edilmelerini istememek şartıyla yurda kabul edilenlerdir* (m.3/e).

İskânlı göçmen; *Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, özel kanunlarla yurt dışından getirilen ve bu Kanun hükümlerine göre taşınmaz mal verilerek iskânları sağlananlardır*(m.3/f).

Münferit göçmen; *Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yurdumuza yerleşmek amacıyla bir aile olarak gelenlerdir* (m.3/g).

Toplu göçmen; *Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, iki ülke arasında yapılan anlaşmaya göre yurdumuza yerleşmek amacıyla toplu olarak gelen ailelerdir* (m.3/ğ).

Göçmen kavramı kapsamlı olarak tanımlandıktan sonra, “göçmen olarak kabul edilmeyecekler” kenar başlıklı maddede kimlerin göçmen olarak kabul edilmeyeceği tespit edilmiştir. Buna göre, *“Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olmayan yabancılar ile Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı bulunup da sınır dışı edilenler ve güvenlik bakımından Türkiye’ye gelmeleri uygun görülmeyenler göçmen olarak kabul edilmezler.”* (m.4). Görüldüğü gibi kanun koyucu, göçmen olarak kabul edilecek kişilerde bulunmaması gereken şartları, olumsuz şartları tespit etmiştir. Kanunun olumsuz ifadesinden hareketle göçmen olarak kabul edilecek kişilerde aranacak şartları şu şekilde tespit edebiliriz;

- Türk soyundan olmak,
- Türk kültürüne bağlı olmak,
- Sınır dışı edilmemiş olmak,
- Ülkeye gelmesinde güvenlik bakımından sakınca olmamak.

Kanuna göre, Türkiye'ye göçmen olarak kabul edilebilmek için *Türk soyundan olmak* ve *Türk kültürüne bağlı olmak* temel şartlardır. Kanun koyucu Türk soyundan olanlar ve Türk kültürüne bağlı olanlar ayrımı yapmıştır. Dolayısıyla, Türkiye'ye göçmen olarak kabul edileceklerin tespitinde, kimlerin Türk soyundan olduğu ve Türk kültürüne bağlı olduğunun nasıl belirleneceği önem arz etmektedir. 5543 sayılı Kanununun "Türk soyundan olmanın ve Türk kültürüne bağlılığın tayin ve tespiti" kenar başlıklı maddesine göre, "*Göçmen olarak kabul edilecekler bakımından Türk soyundan olmanın ve Türk kültürüne bağlılığın tayin ve tespiti, ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Dışişleri Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile yapılır. (m.7)*" hükmü yer almaktadır.

İskân Kanunda yer alan hükümler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Suriye üzerinden ülkemize gelen kişilerden Türk soylu olanlar hariç diğerlerinin Türkiye'de göçmen olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

İskân Kanununa göre, göçmen olarak kabul edilenler, gerekli işlemlerin ilgili kuruluşlarca tamamlanmasından sonra Bakanlar Kurulu kararıyla istisnâ yoldan Türk vatandaşlığına alınırlar (TVK m.12/c). Buna göre, küçükler; baba ve analarına, baba veya anaları yoksa kan ve kayın hısımlarına bağlı tutulurlar. Kimsesiz gelen küçükler, yaşlarına bakılmaksızın vatandaşlığa alınırlar (İskân m.8). Diğer bir ifade ile göçmen statüsüne bağlı olarak kazanılan vatandaşlık, kolektif sonuç doğurur; küçük çocuklar, baba ve analarına, baba veya anaları yoksa kan ve kayın hısımlarına bağlı olarak Türk vatandaşlığına alınırlar. Kanunda sayılan kan ya da kayın hısımları olmayan, başka bir ifade ile kimsesiz gelen küçükler, yaşlarına bakılmaksızın Bakanlar Kurulu kararı ile vatandaşlığa alınırlar.

Bu açıklamalardan sonra, Suriye özelinde doğu ve güneydoğu ülkelerinden ülkemize gelen ve Türk soylu olmayan kişilerin, İskân Kanunu kapsamında Türk vatandaşlığına alınması, MEVZU HUKUKA GÖRE MÜMKÜN DEĞİLDİR. Zira bu gibiler, kanunda aranan şartları taşımamaktadırlar. Aynı gerekçe ile 5901 sayılı TVK'da düzenlenen göçmen olarak Türkiye'de bulunan kişilerin istisnâ yoldan Türk vatandaşlığına alınma müessesesinden yararlanarak Türk vatandaşlığını kazanmaları da MEVZU HUKUKA GÖRE MÜMKÜN DEĞİLDİR.

2. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Bağlamında Değerlendirme

Suriye üzerinden ülkemize gelen kişiler, usulüne uygun olarak ülkeye giriş yapmadıkları, ülkeye sığındıkları için onların hukukî statüsünü Türk yabancılar hukuku mevzuatına göre tespit etmek gereklidir. Ülkelerindeki karışıklıklar sebebi ile ülkemize gelmek zorunda kalmış olan Suriyeliler, Türkiye’de ancak uluslararası korumadan yararlanabilirler (YUKK m.3).

6458 sayılı YUKK m.61-63 hükümleri çerçevesinde, Göç İdaresi Genel Müdürlüğünce, uluslararası koruma talebinde bulunan yabancıların taleplerinin olumlu değerlendirilmesi halinde, bu gibilere Mülteci, Şartlı Mülteci ve İkincil Koruma Statüsü verilmektedir.

Türkiye’ye yasal veya yasa dışı yollardan giriş yapan yabancılar, buldukları İl Göç İdaresi Müdürlüklerine makul olan en kısa süre içerisinde müracaat etmek zorundadırlar. İlk müracaatları (yazılı dilekçeleri) alınan yabancıların kimlik tespitleri yapılarak fotoğraf ve parmak izleri alınır. Müracaatı işleme alınan yabancıların kaydı yapılır.¹³

Türkiye, Suriye özelinde ülkemize Avrupa dışından gelen yabancılar geçici koruma statüsü vermektedir. Geçici korumadan maksat, “ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılar sağlanan koruma” olarak tanımlanmaktadır (YUKK m.91).

Geçici koruma sağlanan kişilere verilecek geçici koruma kimlik belgesi, onların Türkiye’de kalmalarını sağlar. Bu belge, mevzuatımızda öngörülen ikamet belgesi yerine geçemeyeceği gibi, hangi süre Türkiye’de kalmış olursa olsun, Türkiye’de uzun dönem ikamet izni hakkı vermeyeceği gibi, Türk vatandaşlığına başvuru hakkı da bahsetmez (Geçici Koruma Yönetmeliği m.25).

B) SURİYE’DEN GELENLERİN TÜRK VATANDAŞLIĞINI KAZANILMASI

Suriye özelinde ülkemize sığınan Avrupa dışından gelen kişilerin hukukî statülerini açıkladıktan sonra, bunların Türk vatandaşlığını kazanabilecekler mi? Sorusunun ele alınmasında fayda vardır.

Suriye’de yaşanan olaylar sebebi ile ülkemize gelen kişilerin hukukî statüsü nazara alındığında, bunların TVK’da düzenlenen genel olarak vatandaşlığa alınmadan yararlanarak Türk vatandaşlığına alınabilmeleri mümkün değildir. Zira bu gibiler, genel olarak Türk vatandaşlığının kazanılabilmesi için gerekli şartlardan, ikamet şartını yerine getirememektedirler. Ancak bunlar diğer yollardan, örneği evlenme yolu ile kanunda öngörülen şartları yerine getirmek şartı ile Türk vatandaşlığına alınabileceklerdir.

Suriye özelinde, ülkemizde geçici koruma kapsamına alınan kişiler, TVK’da düzenlenmiş olan istisnai yoldan yararlanarak Türk vatandaşlığına

alınabilirler mi? Yukarıda ifade edildiği gibi, Türk vatandaşlığının istisnai yoldan kazanılabilmesi için, kanunda tespit edilmiş olan kişi gruplarından olmak yeterli görülmektedir. Zira Kanunda var olan milli güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil eden bir hali bulunmamak şartı, bu gibileri Türk vatandaşlığına alınabilmeleri için İçişleri Bakanlığının teklifinin şart olduğu nazara alındığında, zevahiri kurtarmak için aranmış bir şart olduğu net olarak anlaşılacaktır.

Kanunda tespit edilen kişi gruplarına bakıldığında, üç grup kapsamında Türk vatandaşlığına alınabilmelerinin mümkün olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'ye sanayi tesisleri getiren veya bilimsel, teknolojik, ekonomik, sosyal, sportif, kültürel, sanatsal alanlarda olağanüstü hizmeti geçen ya da geçeceği düşünülen kişiler ve 28.7.2016 tarih ve 6735 sayılı Kanunla TVK'na eklenen fıkra kapsamında, Yönetmelikte öngörülen miktarda yatırım yapan Suriye'den gelen kişiler Türk vatandaşlığına alınabilecektir. Elbette, Türk vatandaşlığına alınması zorunlu görülenler kapsamında da Suriye'den gelen kişilerin Türk vatandaşlığına alınmaları mümkündür. Ancak unutulmaması gereken husus, istisnai yoldan yararlanarak Türk vatandaşlığının kazanılması, bireysel işlem niteliğinde olup, toplu olarak vatandaşlık kazanılması söz konusu olamaz. Diğer bir ifade ile Kanunda öngörülen şartların kişinin şahsında gerçekleşip gerçekleşmediği, her bir somut olay bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

SONUÇ

Ülkemiz, bulunduğu coğrafyada güvenli bir sığınma ülkesi olarak görülmesi ve İmparatorluk mirasçısı olması sebebi ile uzun yıllardan beri kitlesel sığınma amacı ile yabancıların yoğun ilgi gösterdiği bir ülke konumundadır. Bu bağlamda, özellikle 1980'li yılların sonlarında Bulgaristan, 90'lı yılların başında eski Yugoslavya, birinci ve ikinci Körfez harekâtı dönemlerinde Irak'tan çok sayıda kişinin ülkemize sığındığı bilinmektedir. 2010 yılında Suriye'de başlayan iç karışıklıklar sonrasında Türkiye, Suriye'den gelmek isteyen kişilere karşı "açık kapı" politikası izleme yolunu tercih etmiştir. Bu politikanın da etkisi ile Suriye üzerinden ülkemize yoğun şekilde kitlesel akım başlamış ve hâlen de devam etmektedir. Suriye üzerinden ülkemize gelenler arasında, Suriye vatandaşlarının yanı sıra, diğer üçüncü ülke vatandaşlarının bulunduğu da görülmektedir.

2015 yılı sonu resmi verilerine göre, ülkemizde 2.503.549 geçici koruma statüsünden yararlanan Suriyeli bulunmaktadır. Ancak gayri resmi rakamlara göre, hâlihazırda Türkiye'de bulunan Suriyeli sayısının 4.000.000 (dört milyon) civarında olduğu tahmin edilmektedir. Mevcut pozitif düzenleme-

mize göre, Suriye'den gelen kişilerin Türk vatandaşlığını kazanabilmeleri, ancak istisnai hâllerde mümkündür. Ancak elbette, yasa koyucu çıkartacağı bir kanunla bu gibilerin toplu olarak Türk vatandaşlığına alınmalarının önünü açabilir. Ülkemizde, geçici koruma statüsünden yararlanan Suriye üzerinden ülkemize gelen kişilerin yaş dağılımı nazara alındığında, bunların Türk vatandaşlığına alınması, Türkiye'nin demografik yapısında önemli değişikliğe sebep olabilecek nitelikte olduğu görülmektedir.¹⁴

Suriye'den ülkemize sığınmak zorunda kalan kişilerin, Türk vatandaşlığına alınmaları, yalnız bir vatandaşlık meselesi olarak ele alınamaz. Bir taraftan, ülkemizin demografik yapısına etkisi, diğer taraftan beyin göçü bağlamında değerlendirme yapılarak bir karar alınması gereklidir. Zira Türkiye beyin göçü en fazla olan 34 ülke içinde 24'üncü sırada yer almaktadır. Öyle ki, iyi eğitim alan her yüz kişiden 59'unu beyin göçü ile yabancı ülkelere kaptırmaktadır.¹⁵

1. 31 Aralık 2015 tarihine kadar, sadece kamalarda gerçekleşen doğum sayısı 151.746'dır. Bkz. 2015 Türkiye Göç Raporu, s.90 (http://www.goc.gov.tr/files/files/_2015_g%C3%B6%C3%A7_y%C4%B1ll%C4%B1k_rapor_18_04_16.pdf)

2. Geniş bilgi için bk. DOĞAN, V., Türk Vatandaşlık Hukuku, b.12, Ankara 2015, s.59 vd.

3. Karşılaştırmalı hukukta da yetkili makamlara, kanunda öngörülen bir kısım şartları taşıyan yabancıları vatandaşlığa alma imkânı tanınmıştır. Yetkili makam kararı ile vatandaşlığa alınacak kişide bulunması öngörülen şartlar, temelde aynıyet göstermektedir. Şöyle ki, her devlet vatandaşlığına alacağı kişilerin, kendi ülkesi ile entegre olmasını arzu etmekte ve bu doğrultuda şartlar öngörmektedir. Ülke ile entegrasyonun varlığı için öngörülen şartlar ülkeden ülkeye cüzi değişiklikler göstermektedir. İsviçre hukukunda öngörülen şartlar,

- İsviçre ile uyum,
- İsviçre'nin yaşam tarzına, örf ve adetlerine inanç,
- İsviçre'nin hukuk düzenine uyum,
- İsviçre'nin iç ve dış güvenliğini tehlikeye koymuyor olmak şeklinde tespit edilmiştir (art. 14 BüG).

Benzer şartlar Alman hukukunda da kabul edilmiştir. Buna göre, Almanya'da ikametgâhı bulunan fiil ehliyetine sahip yabancıların öngörülen şartların varlığı hâlinde talepte bulunmasıyla Alman vatandaşlığına alınabilecekleri kabul edilmiştir. Öngörülen şartlar,

- Yabancılar Kanununa göre sınır dışı etmek için aranan sebeplerin bulunmaması,
- İkametgâhının bulunduğu yerde kendine ait bir evi ve barınacak bir yerinin bulunması,
- Kendisini ve geçimi ile mükellef olduğu kişileri geçindirebilme imkânı olmasıdır (art. 8 StAG).

4. Yetkili makam kararı ile Türk vatandaşlığının kazanılmasına ilişkin diğer haller hakkında bkz. DOĞAN; s.79 vd.

5. TVK m.11/1-a'da yer alan bu hüküm ile MÖHUK m.4'de yer alan hüküm arasında ilk bakışta bir çelişki var gibi gözükmektedir. Ancak, gerçekte iki hüküm arasında çelişki değil aksine bir uyum söz konusudur. Çünkü MÖHUK'da "Vatansızlar hakkında ikametgâh, bulunmadığı hâllerde mutad mesken, o da yoksa dava tarihinde bulunduğu devlet hukuku"nun uygulanacağı kabul edilmiştir. Müracaat tarihinden geriye doğru beş yıldan beri Türkiye'de oturma şartı arandığına göre, vatansız kişinin ikametgâhı Türkiye'de bulunmaktadır.

6. Genel olarak vatandaşlığa alınacak kişinin ülkede ikamet süresi ile ilgili olarak İsviçre hukukunda yer alan düzenlemede, 12 yıl ikamet edilmiş olması şartı aranmaktadır. Kişinin 10 ile 20 yaş

arasında İsviçre’de ikamet etmesi hâlinde bu süre çift (başka bir deyişle kişinin 6 yıl ikamet etmesi ile 12 yıllık süre tamamlanmış) kabul edilecektir (art. 15 BÜG).

7. “Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir” (MK m.19/1).

8. Karşılaştırmalı hukukta hemen bütün ülkeler, bazı özellikleri olan kişiler için kolay yoldan vatandaşlık kazanma imkânını kabul etmişlerdir. İsviçre hukukunda istisnâ vatandaşlığa alınmanın şartlarını düzenleyen hükme göre, istisnâ yoldan vatandaşlığa alınacak kişi gruplarının (art.28-31 BÜG) vatandaşlığa alınabilmesi için, İsviçre ile intibak sağlamış olması, İsviçre hukuk düzenini ihlâl etmemesi ve İsviçre’nin iç ve dış güvenliğini tehlikeye koymaması şartları aranmaktadır (art. 26 BÜG). Alman hukukunda ise, Almanya’da ikametgâhi bulunmayan ve Almanya ile sıkı bağlantısı olan kişilerin art. 8-9’da aranan sair şartların varlığı hâlinde vatandaşlığa alınabilecekleri kabul edilmiştir (art. 14 StAG).

9. GÜNGÖR, s.95.

10. NOMER, s.89.

11. 12 Ocak 2017 T ve 29946 sayılı RG.

12. bk. 2015 Türkiye Göç Raporu.

13. Bu sırada, Uluslararası Koruma Başvuru Sahiplerine Tebliğ Edilecek Hususlar yazılı ve sözlü olarak müracaat sahibine tebliğ edilir. Avrupa ülkeleri dışından gelen başvuru sahipleri BMMYK’ya kaydolmaları yönünde bilgilendirilir. Bulaşıcı hastalık riski taşıyanların İl Sağlık Müdürlükleri ile koordineli tetkikleri yapılır. Sonunda kendisine bir Kişisel Görüşme Randevu Belgesi verilir. Verilen tarihte bir tercüman aracılığı ile kişisel mülakat yapılarak, mülakat raporu ile birlikte Göç-Net’e girişi yapılır. Uluslararası koruma başvurusu inceleme aşamasında olan yabancı, Genel Müdürlüğün uygun göreceği bir ilde serbest ikamete tabi tutulur. Uydu iller olarak adlandırılan bu iller emniyet ve asayiş açısından sorun yaşanmayan ve yabancıların kontrollerinin de zor olmadığı 62 ilimizi kapsamaktadır. 2.1.3. Uluslararası Koruma Başvuru İşlemleri 62 uydu il Bu illere sevk edilen yabancılara prosedüre dâhil edilerek uluslararası koruma başvuru kayıt formu düzenlenmekte ve mülakatı alınarak mülakat raporunun düzenlenmesinin akabinde altı ay sürelerle uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi düzenlenerek belirli periyotlarla imzaya çağrılmaktadırlar.

14. Yaş Grubu	Kişi Sayısı	Yüzdesi
0-4	310.230	12,40%
5-9	357.387	14,30%
10-14	268.015	10,70%
15-19	284.688	11,40%
20-24	295.877	11,80%
25-29	241.016	9,60%
30-34	201.728	8,10%
35-39	149.717	6,00%
40-44	108.347	4,30%
45-49	86.365	3,40%
50-54	69.045	2,80%
55-59	47.640	1,90%
60-64	33.592	1,30%
65+	49.902	2,00%

Olmak üzere toplam 2.503.549

bk. http://www.goc.gov.tr/files/files/_2015_g%C3%B6%C3%A7_y%C4%B1ll%C4%B1k_rapor_18_04_16.pdf (ET. 08.07.2016)

15. KAYA, M., Beyin Göçü/Erezyonu, (<http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=145>) (ET. 08.02.2017)